

Jože VUGRINEC

KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSOK A MAGYAR NEMZETI KÖZÖSSÉG RÉSZÉRE GORICSKÓ KELETI RÉSZÉN

(2011)

1. Bevezető

Goricskó keleti részén, a határ menti falvakban, ahol együtt élnek a szlovének és a magyarok a muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtár szolgáltatásait három különböző módon szerveztük meg:

1. A magyar, szlovén és a más nyelvű könyvtári dokumentumok mozgókönyvtári kölcsönzése. A könyvtáros magyar nyelven tájékoztatja a látogatókat, ami nagyon jó megoldásnak számít a muraszombati könyvtár szempontjából.
2. Ezen települések lakói ellátogathatnak a muraszombati központi intézménybe, de ez a megoldás a vidék gazdasági fejletlensége, a jelenlegi közlekedési viszonyok és a távolság miatt eléggé nehézkes.
3. A nagyobb falvakban helyi könyvtárak vannak, amelyek a muraszombati könyvtár bibliobusza miatt jópár éve elhanyagoltak – ez lenne a legrosszabb megoldás.

2. A Területi és Tanulmányi Könyvtár mozgókönyvtárának 2010. évi kölcsönzési adatai a nemzetiségi területen Goricskó keleti részén

A Területi és Tanulmányi Könyvtár bibliobusza több mint tizenöt éve a következő településeken végez könyvtári kölcsönzést: Čikečka vas - Csekefalu, Motvarjevci - Szentlászló, Pordašinci - Kisfalu, Prosenjakovci - Pártosfalva, Središče - Szerdahely, Domanjševci - Domonkosfa, Krplivnik - Kapornak és Hodoš - Hodos.

Ezt a mozgókönyvtári útvonalat a muraszombati könyvtárosok magyar útvonalnak nevezik, bár ez a mi szlovén oldalunkon található. A magyarországi rábavidéki útvonalat, ahol a kölcsönzés a rábavidéki szlovének körében történik, rábavidéki, vagy magyarországi útvonalnak neveznek.

A fent említett falvak nagyság szerint rendezve Moravske Toplice, Šalovci és Hodos községekhez tartoznak. Ezen községek területén 2010-ben 361 beiratkozott olvasónk volt, akik 2.729 alkalommal látogatták meg és 9.957 könyvtári dokumentumot kölcsönöztek a bibliobuszon.

Ha a mozgókönyvtár és a muraszombati központi könyvtár statisztikai adatait összeadjuk akkor láthatjuk, hogy 2010-ben 1.422 beiratkozott olvasónk volt, akik 15.393 alkalommal látogattak el a könyvtárba s 49.931 könyvtári dokumentumot kölcsönöztek ki ezen három község területéről. (Lásd az 1. számú táblázatot)

A statisztika szerint a bibliobusz magyar útvonal olvasóinak taglétszáma, a látogatottsági és a kölcsönzési adatok alapján az egyik legsikeresebb útvonalak közé sorolható.

1. számú táblázat: Tagság, látogatottság, kölcsönzés a nemzetiségileg vegyesen lakott községek szerint 2010-ben

KÖZSÉG	tagok könyv- tár	tagok busz	tagok össz.	látoga- tottság könyv- tár	látoga- tottság busz	látoga- tottság össz.	kölcsön- zés könyvtár	kölcsönzés bibliobusz	ÖSSZES
MORAVSKE TOPLICE	893	269	1.162	10.869	2.084	12.953	34.644	7.477	42.121
ŠALOVCI	132	63	195	1.536	456	1.992	4.880	1.770	6.650
HODOS	36	29	65	259	189	448	450	710	1.160
ÖSSZES	1.061	361	1.422	12.664	2.729	15.393	39.974	9.957	49.931

Goricskó keleti részén, a szlovén-magyar határ közvetlen közelében a nemzetiségileg vegyesen lakott falvak községei közül Hodost lehet külön kiemelni, amely a lakosság létszámát illetően a legkisebb szlovéniai községek közé sorolható. Mint ilyen, megalakulása óta, az 1990-es évektől a szerződésben foglaltak alapján folyamatosan biztosította a muraszombati központi könyvtár részére a könyvtári szolgáltatások anyagi támogatását a Moravske Toplice-i községgel együtt. Ezzel szemben a szomszédos Šalovci község nem tartotta magát az aláírt szerződésekhez, illetve a későbbi szerződés módosításokhoz,

A 2. számú táblázat a fent említett három, nemzetiségileg vegyesen lakott község adatait tartalmazza. A táblázatból két megállapítást vonhatunk le: a bibliobusz szinte minden településen jobb eredményeket ért el, mint a muraszombati központi könyvtárba látogató olvasók ezen településekről, gondolva itt a látogatottságra és a kikölcsönzött dokumentumok mennyiségére.

Egyetlen eltérést ebben a táblázatban a kevés lélekszámú Pordašinci / Kisfalu jelent, amire már a magyar elnevezése is utal. Már az *Občina Moravske Toplice: bogastvo naših vasi* című monográfiában, amelyet Moravske Toplice-i község jelentetett meg, szerzője ugyanabban az évben 2010-ben a következőket írta Kisfaluról: „... Maga a hely az utazó számára kissé magányosnak tűnik. Pordašinci / Kisfalu a Moravske Toplice község legkisebb falvai közé tartozik (J. V. műve) lakosságának száma 50 fő.“ A 2010-es évben ezen településről egyetlen könyvtár használó sem látogatta meg a bibliobuszt, illetve a muraszombati központi könyvtárat.

2. számú táblázat: Tagság, látogatottság, kölcsönzés a nemzetiségileg vegyes terület könyvtáraiban a 2010. évben

Kölcsönzőhely	könyvtári tagok	tagok busz	tagok össz.	könyvtári látogatottság	látogatottság busz	látogatottság össz.	kölcsönzés könyvtár	kölcsönzés busz	ÖSSZES
HODOS	8	11	19	41	89	130	51	830	881
KAPORNAK	5	4	9	4	60	64	3	355	358
DOMONKOSFA	3	3	6	10	71	81	15	1.106	1.121
PÁRTOSFALVA	74	61	135	242	400	642	356	1.470	1.826
KISFALU	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SZENTLÁSZLÓ	8	11	19	24	105	129	20	334	354
CSEKEFA	12	11	23	83	111	194	133	342	475
SZERDAHELY	6	4	10	2	30	32	0	472	472
ÖSSZES	116	105	221	406	866	1.272	578	4.909	5.487

A 2011-es év első felében a három nemzetiségileg vegyes községben összesen 1.142 beiratkozott olvasó volt, akik 8.418 alkalommal látogatták meg a könyvtárakat és 25.856 dokumentumot kölcsönöztek ki.

Ha összehasonlítanánk az 2011. év I. felének adatait a 2010. év végi adatokkal, akkor a 2011-es év statisztikai adatainak jobbnak kellene lenni a 2010-es év adataihoz viszonyítva.

Az összehasonlított statisztikai adatok szerint azonban a helyzet a következő: 2010-ben 1.422 beiratkozott olvasónk volt, míg 2011. január – június között beiratkozott olvasók száma 1.142 volt. 2010-ben 15.393, míg 2011. január – június között a 8.418 látogatót jegyzetünk fel. 2010-ben 49.931 dokumentumot kölcsönöztünk ki, míg 2011. január – június között a kölcsönzés 25.856 dokumentum volt.

3. számú táblázat: Tagság, látogatottság, kölcsönzés a nemzetiségileg vegyes községek területén 2011-ben (január – június között)

KÖZSÉG	könyvtári tagok	tagok busz	tagok össz.	látogatottság könyvtár	látogatottság busz	látogatottság össz.	kölcsönzés könyvtár	kölcsönzés busz	ÖSSZES
MORAVSKE TOPLICE	702	223	925	5.665	1.406	7.071	16.702	5.307	22.009
ŠALOVCI	99	56	155	705	277	982	2.199	858	3.057
HODOS	36	26	62	241	124	365	373	417	790
ÖSSZES	837	305	1.142	6.611	1.807	8.418	19.274	6.582	25.856

4. számú táblázat: Tagság, látogatottság, kölcsönzés a nemzetiségileg vegyes terület kölcsönzőhelyei szerint 2011 első felében (január – június között)

Kölcsönzőhely	könyvtári tagok	tagok busz	tagok össz.	látogatottság könyvtár	látogatottság busz	látogatottság össz.	kölcsönzés könyvtár	kölcsönzés busz	ÖSSZES
HODOS	4	10	14	24	67	91	37	338	375
KAPORNAK	1	3	4	12	22	34	0	151	151
DOMONKOSFA	0	8	8	0	43	43	0	535	535
PÁRTOSFALVA	29	62	91	126	276	402	199	775	974
KISFALU	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SZENTLÁSZLÓ	0	6	6	0	51	51	0	171	171
CSEKEFA	4	12	16	17	58	75	12	156	168
SZERDAHELY	1	1	2	2	8	10	2	106	108
ÖSSZES	39	102	141	181	525	706	250	2.232	2.482

A 4. számú táblázat adatai szerint összehasonlítva a teljes 2010. év adatait (2. számú táblázat) a 2011-es év adataival megítélésünk szerint a nemzetiségileg vegyesen lakott területeken csak a tagság és a látogatottság száma fog növekedni, míg a kölcsönzés várhatólag kevesebb lesz. Fel kellene kutatni az okokat; minden bizonnyal a fő okok egyike abban rejlik, hogy a 2011-es év első felében aránylag kevesebb új könyvet vásároltunk magyar nyelven.

3. A könyvtári tevékenység fejlesztési kísérlete a nemzetiségileg vegyesen lakott települések könyvtáraiban

Goricskó keleti részén lévő nemzetiségileg vegyesen lakott települések legnagyobb gondja az, hogy gazdaságilag fejletlenek. Ebből eredően folyamatosan csökken a lakosság létszáma, vele együtt a magyar nemzetiségűeké is: alacsony a születési arányszám, nő az elköltözés és a munkanélküliség. Ezzel egyidőben csökken a diákok száma a pártosfalvi és környékbeli fiókiskolákban. Ilymódon csökken a fiatal könyvtárigénylők száma is.

A mozgókönyvtári kölcsönzés és a muraszombati központi könyvtár szolgáltatásai mellett a kétnyelvű területen néhány évvel ezelőtt még igen jól működtek a falusi könyvtárak Szentlászlón, Pártosfalván, Domonkosfán és Hodoson. Függetlenül attól, hogy a bibliobusz havonta kétszer is ellátogat ezen településekre s muraszombati könyvtárosunk, aki kitűnően beszéli a magyar nyelvet, a falusi könyvtárakban igen lecsökkent a kölcsönzés. Ebben az évben remélem sikerül majd a könyvtári tevékenység további fejlesztése, gondolva itt az internetes kapcsolat biztosítására Pártosfalván és Szentlászlón, míg 2012-ben a másik két településen Domonkosfán és Hodoson.

4. Összegezés

A muraszombati Területi és Tanulmányi Könyvtárban nagyon meg vagyunk elégedve a mozgókönyvtári ellátás eredményeivel Goricskó keleti részén. Ez érvényes a többi muravidéki és rábavidéki falvakra is. A mozgókönyvtár keretében a 2011-es év első felében 21.401 dokumentumot kölcsönöztünk ki, 7.791 felhasználó látogatta meg a könyvtárat, ami 5%-kal több mint a 2010-es év első felében (akkor 7.424 látogatónk volt). Ezen időszakban 1.316 olvasó volt, 3,3%-kal több mint tavaly. A 2011-es évben 52 új olvasó iratkozott be ezen községekből.

Befejezésül megjegyzem, hogy a muraszombati könyvtár legnagyobb eredménye az idei (2011) és a következő évben az lesz, ha sikerül életre kelteni az említett nemzetiségi terület könyvtárait, s itt is lehet majd használni a világhálót. Ha ezt sikerül elérni, akkor ezen beszámolóm két év múlva további újabb adatokkal bővül, a könyvtári tevékenység újdonságainak és az olvasási kultúra növekedésének bemutatásával Goricskó keleti részén, amely a magyar nemzeti közösség számára további előrelépésnek számít.